

Fjordfiskeri med Sjægt

Ejsing kanon. Erindringskrivelser.

"Fjordfiskeri med Sjægt". Svend Nielsen, Geddal.

Årstal omkring 1943.

- Mads Nielsen (født ca. 1880)
- Niels Nielsen (født 1907)
- Svend Nielsen (født 1934)

Del 1.

Min far og min bedstefar fiskede sammen i mine drengeår. Min bedstefar, Mads Nielsen, kaldtes "Bette Mads", min far, Niels Nielsen, kaldtes "Bette Niels" og mig kaldte de Svend, " Svend te Bette Niels". Vi boede på Remmen. Bedstefar på Geddalvej 71, og vi på nr. 77.

Mine bedsteforældr Dorthea og Mads Nielsen "Bette Mads"

Når det var fiskevejr, cyklede vi ned til "Hwølmen", det var Geddal Strand. Dér lå fiskehusene. Klokken var mellem 4 og 5 morgen. Jeg var med dem de dage, jeg ikke skulle i skole. Når vi kom ned til fiskehusene, stod der 2 fiskekasser med garn, som var pakket ned aftenen før. Der var ca. 15 garn i hver kasse. De sad på en "spile". Det var en rund træpind, og de var bundet sammen med en øremaske, som sad i hver ende.

Så læssede vi dem på en trillebør og kørte dem ned til strandkanten. Der lå en pram, som de kom over i. Trillebøren blev stående, så kunne vi se, om vandet var faldet eller steget, mens vi var væk. Vi stagede ud til sjægten, som lå ude på dybt vand. Så kom vi ombord i sjægten, fik mast og sejl sat. Den eneste fremdrift, vi havde til at begynde med var jo vinden. Ankerrossen var hængt på forenden af sjægten med en krog, den blev hængt over på prammen, så var den der, når vi kom tilbage.

Vi satte nu kursen mod nordenden af Venø. Hvis vi havde modvind, skulle vi jo krydse. Så tog det jo nok så lang tid. Når vi kom til fiskepladsen, blev mast og sejl taget ned. Jeg blev sat til at ro. Bedstefar sad ved roret og holdt retningen. Far smed den første "wor", en bøje, ud og bandt det første garn til og holdt den ud over rælingen. Så løb den roligt af spilen. Når den første kasse var tom, blev der igen smidt en bøje ud. Så roede jeg et stykke, inden den næste bøje kom ud. Der skulle være et stykke imellem dem, så der kunne sejles igennem, hvis nogen skulle komme forbi. Vi skulle gerne være færdige inden kl. 7. Garnene skulle helst stå i 6 timer.

Når vi var færdige, skulle vi finde et landmærke. Det var to punkter inde på land, der skulle gå ind i hinanden. Skorstenen på Gyldendal teglværk blev brugt flittigt. Det var ikke bare for, at vi kunne finde vores garn, det var også fordi, hvis der var godt med fisk, så skulle vi jo kunne huske det til en anden gang. Der var også en transformator på Ejsingholm, der ofte blev brugt til landmærke.

Nu var vi så klar til at sejle ind til Venø. Her var så dybt vand, at vi kunne sejle helt op på stranden og hoppe i land. Her mødtes mange fiskere fra Hostrup, Lihme, Gyldendal og Ålbæk. Så skulle vi have vores morgenkaffe. Når vi var færdige med det, skulle de ældre hen og finde et sted i marehalmen, hvor de kunne få sig en søvn, mens de unge skulle lave sjov. Det var f.eks. en løbetur rundt om Venø vig, eller hvem, der kunne kaste længst med en stenslynge, og der skulle samles mågeæg, og sådan gik tiden til kl. ét.

Så skulle vi ud og tage garn op. Det var altid spændende, hvor meget, der nu var. Når vi kom til den første bøje, så skulle jeg ro langs garnet, og far trak dem op. Jeg kunne se fiskene langt ned i vandet. Når far havde fået et garn op, blev den bundet med en øremaske, og så smed han den hen til Bedstefar, så han kunne komme til at pille fisk af. Han pressede dem ud gennem maskerne og smed dem i dammen i sjægten. Var der én han var i tvivl om var stor nok, så havde han et flyndermål til at måle den med. Der skulle gerne være 10-12 fisk i hver garn, for at kunne holde en dagløn.

Del 2.

Min far far Niels Nielsen "Bette Niels"

Når vi var færdige, blev sejlet sat, og det gik hjemefter. Hvor lang tid, det tog, afhang af vinden; men for det meste var vi i land ved tre-tiden. Bedstefar sad ved roret. Far pillede krabber af. Når vi nåede til prammen igen kom garnet derover i. Rødspætterne blev taget op af dammen og kom over i et hyttefad. Når vi så kom i land, kom de hjemmefra med kaffen. Så begyndte der at komme folk, der ville købe fisk. Kunne vi se, at der var så mange, at vi ikke fik dem solgt dér, fik jeg en fiskekasse på cyklen, og så skulle jeg ud og sælge fisk. Det første jeg husker, var 25 øre pr. styk. Senere blev det sat op til 35 øre. Det var værre! Det var ikke så let at regne med. Jeg havde ord for, at jeg hurtigt kunne sælge en kasse fisk. Det var måske fordi, det var sådan en knægt, der kom.

(Det er også sket, at jeg var ude med en kasse fisk, inden jeg skulle i skole til klokken 7. Så skulle jeg altid til Ejsingholm, det var dér, de kom først op. Så fik jeg hænderne vasket det sidste sted, og så cyklede jeg i skole).

Var der stadig nogle fisk i overskud, saltede Bedstemor dem og trak dem på et stykke ståltråd. Så blev de hængt til tørre. Når de var tørret, kom de op på loftet. Så kunne vi gå op og tage af dem til vinter. De var gode, når de blev kogt eller klippet i strimler.

Alt imens klarede far og Bedstefar garn nede ved fiskehusene og hængte dem til tørre i galgen. Hen på aftenen cyklede far ned og lagde dem ned i fiskekasserne, så de var klar til næste morgen.

Limfjordssjægt som den min far, bedstefar og jeg fiskede fra.

Sjægten lå fast på sin ankerplads hele sommeren, men der kunne jo også komme stormvejr. Jeg kan huske at Bedstefar er kommet om natten og har banket på vinduet ved sovekammeret og kaldt på far og sagt: ”Niels, a vind den ta’r te. A tror, den goer om i nordwest”. Det var ”den værste hjørne”, den kunne komme fra. Så var bådene udsat for at synke, eller i værste fald, at drive i land. Det kunne ske. Så tog de stor skade. Måske blev de totalt ødelagt. Det var jo levebrødet, der stod på spil. Så måtte de ned og øse sjægten for vand, hvis det overhovedet var muligt at komme ud til den – det kunne være en hård tørn.

Når det så blev efterår, skulle det hele på land. Det kunne også ske, at sjægten skulle køres hjem for at blive set efter. Så skulle vi have bud om i Nørgård. Så kom de med heste og vogn og så kom sjægten hjem. Hvis der var noget træ, der var rådden, blev det skiftet ud, det var klinket sammen. Der skulle males og tjæres og sejl skulle repareres. Det var Bedstemors arbejde. Hun tog sin symaskine ud på græsplænen og reparerede sejl.

De sidste år, vi sejlede med sjægt, inden bådene blev større, fik vi en motor lagt i. Så var vi ikke mere så afhængige af vinden. I stedet for at ro hjem lå jeg oppe på stævnen, når Fjorden var

blik, og så ned på bunden. Vandet var tit så klart, at jeg kunne se, hvad vi sejlede henover. Jeg kan huske, at det nød jeg. Der var bare det med motoren, den var med magnet tænding. Det eneste, den ikke kunne tåle, var fugt, så tændledningerne havde far med hjem til komfuret, så de kunne være tørre til dagen efter - ellers var den svær at få i gang.

Om vinteren skulle de reparere deres garn. Der var jo blevet nogle huller i dem. Det sad de med inde i stuen. Garnet var sat fast i vindueskarmen. De sad på en stol og trak garnet hen over knæene. De brugte en bødenål med twist til at reparere med. Inden de begyndte, blev det dyppet ned i fernis, for at twisten ikke skulle rådne op – så bukseknæene kunne godt blive noget blanke !

Anna Ankers billede af en fisker, der bøder garn. Sådan husker jeg min bedstefar, Bette Mads

Sådan husker jeg et år med fjordfiskeri med sjægt.

Svend Nielsen

Ejsing 2008.